

Geachte Kamerleden,

Dank en waardering voor de uitnodiging tot deze rondetafel. Wij zijn blij dat de aandacht die wij in 2015 samen met De Verleiders vroegen voor de fundamenteën van ons geldstelsel vervolg heeft gekregen. Net als het [kabinet](#) zien wij een toenemende interesse “voor het functioneren van het geldstelsel en de mogelijkheden om dit stelsel te verbeteren of anders in te richten.” Dat is ook belangrijk want ons geld is een publieke zaak!

Hoofdmotief van [burgerinitiatief “Ons Geld”](#) was de verstrengeling van publieke en private belangen in het “monetair-financiële” stelsel. We betoogden dat de overheid haar monetaire verantwoordelijkheid had verwaarloosd, waardoor ons geldstelsel instabiel en onveilig is geworden. We riepen de overheid op om “schuldvrij geld” te gaan scheppen, en banken geen staatssteun meer te verlenen. Dankzij 110.000 ondertekenaars kwam het op de politieke agenda. Ook ontketende het een initiatief voor een depositobank, dat unanieme bijval kreeg van uw Kamer.

Digitaal contant geld

Op de achtergrond van ons initiatief speelt de digitalisering van geld. Deze maakt het mogelijk om de publieke geldsfunctie te scheiden van particuliere risico’s. Daarom riepen wij in 2015 op om te gaan experimenteren met digitaal contant geld. Die oproep blijkt nu enigszins door het kabinet te worden verhoord, afgaand op haar voornemen om “digitaal centralebankgeld” te laten onderzoeken.

In enkele decennia hebben banken het geldstelsel naar zich toegetrokken door giraal geld te digitaliseren. Contant geld is intussen niet met de digitale tijd meegegaan. Hierdoor is het monetair-financieel systeem onevenwichtig geworden. Door banken geschapen giraal geld is gaan overheersen, en het publieke contante geld is gemarginaliseerd. Giraal geld is echter instabiel, en kan niet bestaan zonder overheidsvangnetten en uitschakeling van marktprocessen. In het huidige stelsel is de overheid voortdurend in de weer om te zorgen dat wij het vertrouwen in de banken niet verliezen. Zonder dat vertrouwen is de girale geldsomloop in gevaar.

Om de balans te herstellen zal ook contant geld met haar tijd moeten meegaan. Het digitaliseren van contant geld vraagt van uw Kamer een proactieve houding. U heeft wat te kiezen. Digitaal contant geld kan namelijk niet buiten de medewerking van de wetgever ontstaan. Zo is het mede aan u om te beslissen hoe het digitale geld van de toekomst eruit komt te zien. Wilt u dat de digitale euro van de toekomst afhankelijk is van structurele overheidssteun aan banken? Of lijkt het u beter als de gezondheid van banken geen speciale betekenis heeft voor de digitale euro?

Dit lijkt misschien muziek uit een verre toekomst, maar de eerste stap naar stabiel en veilig geld kan morgen al worden gezet, in de vorm van een veilige bewaarplaats voor giraal geld.

Veilige haven voor giraal geld

De WRR adviseert om een veilig alternatief in te voeren voor de bankrekening. Dat kan bijdragen aan een stabiel systeem: *“Het feit dat men een daadwerkelijk alternatief heeft, zal een disciplinerend effect hebben op de bestaande banken. Het zal banken dwingen zich verantwoord te financieren, met meer eigen vermogen (kapitaal) en vreemd vermogen met een lange looptijd. De creatie van geld en schuld door commerciële banken wordt op die manier ook beter begrensd”* (WRR 2019, “Geld en schuld”, p.237).

Dit advies is in lijn met de [unanieme wens](#) van uw Kamer in 2016: *“dat we Nederlanders de keuze willen geven om ook te kunnen sparen bij een instelling die het geld puur digitaal voor hen bewaart”*. U meende dat burgers de mogelijkheid moesten krijgen om geld op rekening aan te houden, zonder het als financiering te verstrekken aan een bank. Dat zou kunnen worden gerealiseerd door niet-banken toegang te geven tot de al bestaande veilige bank: De Nederlandse Bank. Daar hoeven geen nieuwe banken voor te worden opgericht. Er hoeft geen digitale munt voor te worden geprogrammeerd. Dit vergt alleen een overheid die toegang tot de al bestaande publieke bank niet voorbehoudt aan banken maar deze – direct of indirect – ook toegankelijk maakt voor de burgers. Hoe wij denken dat dit eruit kan zien leest u in ons position paper [“Veilige haven en gelijk speelveld voor giraal geld”](#).

Risicobeheersing door marktwerking

Blijkens de kabinetsreactie op het WRR-rapport legt de Minister dit belangrijke advies van de WRR naast zich neer. Volgens het kabinet is er geen behoefte aan een veilige haven, daar de overheid al in depositogaranties voorziet. Dat is de kar achter de wagen spannen. De veilige haven is niet alleen wenselijk om de burger keuzevrijheid te bieden. Zij is vooral ook functioneel om overheidssteun voor het bankwezen af te bouwen, en banken aan marktdiscipline bloot te stellen.

Het verbaast ons dan ook dat het kabinet wil vasthouden aan marktversturende staatsteun voor banken, geflankeerd door complexe en verstikkende regelgeving die bij elke volgende crisis weer achterhaald blijkt te zijn. Door een veilige plek te creëren voor giraal geld kan de overheid dit doorbreken, en kunnen depositogaranties worden afgebouwd. Rekeninghouders krijgen dan een prikkel om kritisch naar hun bank te gaan kijken. Dat geeft banken een prikkel om zich verantwoord te gedragen en groter eigen vermogen aan te houden. Veel zaken die het kabinet meent op te lossen met toezichhouders, risicofondsen, overregulering en uiteindelijk de belastingbetaler als garant, kunnen veel beter door marktprocessen worden gestuurd. Dan moet de overheid wel zorgen dat marktprocessen niet worden gefrustreerd. De veilige haven voor giraal geld maakt dat mogelijk.

U bent aan zet

Directe overgang naar een publiek geldsysteem vindt de WRR vooralsnog ongewenst. Daar zijn wij het mee eens. Ook wij vinden dat er niet moet worden geëxperimenteerd met de ruggengraat van de economie. Gebrek aan ervaring is de reden waarom een structurele geldhervorming thans niet wordt aanbevolen. Die ervaring moet nu echter wel worden opgedaan. De veilige haven voor giraal geld is het geëigende middel om dat te gaan doen. Op basis van deze ervaring kan dan langjarig worden toegewerkt naar stabiel en veilig digitaal contant geld.

Uw Kamer is aan zet.

Martijn Jeroen van der Linden
Voorzitter Stichting Ons Geld